

**2022 жылдың қаңтар айының 3-ші онкүндігіне
қысқаша агрометеорологиялық шолу**

Республиканың оңтүстігінің және оңтүстік-шығысының күздік дәнді дақылдар себілетін аудандарында қаңтардың үшінші онкүндігінде температуралық фон көбінесе нормадан 1...6°C жоғары және батыста 0°C плюс 7°C дейін, жауын-шашын көбінесе нормадан төмен болған.

Түнгі теріс ауа температурасының оңтүстікте минус 12°C дейін және оңтүстік-шығыста минус 10...19°C дейін, Алматы облысының кей жерлерінде минус 22...27°C дейін ауысуы кезіндегі жиі орын алған жылымық нашар дамыған күздік бидай дақылдарына зиян келтіруі мүмкін.

Алматы облысының күздік дақылдар себілген аудандарда қар жамылғысының биіктігі 2-ден 4 см дейін, кей жерлерде 9-15 см болған кезде, орташа онкүндік ауа температурасы минус 2...8°C, таулы және тау бөктеріндегі аудандарда минус 12...16°C құраған, бұл күздік дақылдарды қыстауына қанағаттанарлық жағдай жасаған.

Жамбыл және Түркістан облыстарында орташа онкүндік ауа температурасы минус 1 ... 7°C құраған, қар жамылғысы көбінесе болмаған, кей жерлерде 2-3 см жеткен, бұл ауа температурасы төмендеген кезде дақылдардың қыстау жағдайына әсер етуі мүмкін.

Шымкент станциясының маңайындағы бақылау учаскелерінде күздік бидай вегетациясының тоқтауы байқалған.

Батыс Қазақстан облысында күздік дәнді дақылдар себілген аудандарда тұрақты қар жамылғысы (21-29 см) сақталуда, ол өсімдіктерге қорғаныс әсерін тигізген, сондықтан топырақ бетінің төменгі температурасы (минус 25-26°C) қыстап шығу үшін соншалықты қауіпті болмаған.

Күздік бидайдың түптену тереңдігіндегі топырақтың ең төменгі температурасы Алматы облысында минус 4°C, Жамбыл облысында минус 9°C және Түркістан облысында 0°C минус 4°C дейін болған.

Жайылымдық мал шаруашылығы аймағының басым бөлігінде мал жайылымы жүргізілген, ауа-райы жағдайы жайылымда жануарлардың тіршілік етуіне қолайлы болған. Батыс Қазақстан облысының Жәнібек ауданында, Қостанай облысының Арқалық ауданында суық және қар жамылғысының басталуымен жануарлар қораларда ұстауға көшкен.

Онкүндік бойы жайылымдық мал шаруашылығы аймағында байқалған қатты жел, боран, мұз қабығы және көктайғақ құбылыстары жануарлардың тіршілік әрекеті үшін, жайылатын мал басы үшін қауіпті болмаған.

Қысқы кезеңде мал жайылымы ұзақтығы мен мерзімділігі ағымдағы ауа-райы жағдайларымен, жайылымдардың қар басу дәрежесімен және жайылым өсімдіктерінің қолжетімділігімен (және жай-күйімен) айқындалады.

Қолайсыз метеорологиялық құбылыстарға байланысты мал жаюды қиындатқан күндер Ақтөбе облысында (Нұра станциясы) 5 күнді, Жамбыл облысында (Мойынқұм станциясы) 3 күнді құраған. Нұра станциясында үсік шалу, сондай-ақ 21 см биіктіктегі қар жамылғысының тығыздығы 0,3 г/см³ малды жаюға кедергі келтірген. Мойынқұм станциясында байқалған ауа температурасы орташа төмен болған кезде минус 9°C, екпіні 14 м/с жоғары

жел барлық жастағы қойлардың суық тиюіне әкеледі. Әрине, төмен температурада қатты желдің қауіпі артады.

Қолайсыз метеорологиялық құбылыстардан мал жайылымы қиындаған онкүндіктегі күндер саны Ақтөбе облысында (Нұра станциясы) 5 күнді, Жамбыл облысында (Мойынқұм станциясы) 3 күнді құраған. Нұра станциясында аяздан, сондай-ақ тығыздығы $0,3 \text{ г/см}^3$ 21 см биіктіктегі қар жамылғысы малды жаюға кедергі келтірген.

Мал жаю кезінде жел бағыты бойынша жануарлардың үрейленуіне және соның салдарынан мал басының жоғалуына әкеп соқтыруы мүмкін қатты бораны немесе қатты қарлы күндер саны Атырау облысында 2 тәулік, Қарағанды облысында 2 тәулік, Қостанай облысында 4 тәулік ішінде байқалған.

Ұсақ жануарлардың тұяғын бұза алмайтын күшті мұз қабыршығы, Атырау, Қарағанды облыстарының кей жерлерінде және Батыс Қазақстан облысының барлық жерінде байқалған. Малды жаю үшін мұз қабаты үлкен қауіп тудыруы мүмкін, өйткені қойлар мұз қабығын тесіп, аяқтарын кесіп, жайылымдарда қозғалуды тоқтатады.

10 тәулік ішінде Алматы облысында, 1 тәулікте Қызылорда және Түркістан облыстарының жайылымдарында жануарлардың жүріп-тұруы қиын, ал оны жауып тұрған мұз қабатының салдарынан шөптер қолжетімсіз болып қалатын көктайғақ құбылыстары байқалған.

Қой жаюды қиындататын өскіндердің қырылуы, мұздануы мал шаруашылығының барлық аймағында байқалған. Жануарлар мұзды өсімдік сабақтарын жегенде, әдетте суық тию пайда болады, бұл әсіресе аналық қойлардың денсаулығы мен дамып келе жатқан ұрық үшін қауіпті. Мұндай құбылыстар пайда болған кезде мал жаюдан аулақ болған жөн.

Жайылымдар бірқалыпты және қатты тапталған, шөптердің жағдайы көбінесе қанағаттанарлық, шымның жағдайы мұзды болған.